

Nr 6.

Ankom till riksdagens kausli den 23 april 1915 kl. 12.30 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i fråga om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avhjälpande av vissa olägenheter, vilka äro förenade med nu föreskriven skyldighet för den, som flyttar från en församling till en annan, att själv ombesörja överförandet av flyttningsbetyg.

I en inom andra kammaren av herrar *Lundgren* och *Hallén* väckt motion nr 150 hemställes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för avhjälpande av de olägenheter, som äro förenade med den de flyttande åliggande skyldighet att själva ombesörja överföringen av flyttningsbetyg.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Jämte denna motion har utskottet haft att behandla första kammarens beslut i anledning av en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion nr 56 av herr *Rooth*, vari hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* vidtaga åtgärder för avhjälpande av de olägenheter, som äro förenade med skyldigheten för de flyttande att själva ombesörja överföringen av flyttningsbetyg, *dels* ock låta verkställa utredning ej mindre i vad mån inskränkning av antalet personliga förnamn i offentliga handlingar må kunna vidtagas än även angående utfärdande av bestämmelser om tillnamn.

Vad motionären i dessa båda hänseenden hemställt, blev av första kammarens första tillfälliga utskott tillstyrkt och av kammaren bifallet.

Den förra delen av herr *Rooths* hemställan överensstämmer med

det yrkande, som göres i herrar Lundgrens och Halléns förevarande motion. Utskottet har därför ansett sig böra behandla den ifrågavarande delen av herr Rooths motion i samband med herrar Halléns och Lundgrens.

Med hänsyn till vad herr Rooth anfört till stöd för sitt ifrågavarande yrkande, får utskottet hänvisa till hans motion.

*F. K:s första
tillfälliga
utskotts
utlåtande.*

Första kammarens första tillfälliga utskotts motivering till utlåtande i anledning av herr Rooths motion hade beträffande nu ifrågavarande del följande lydelse:

»Vad angår den del av förevarande motion, som avser ändring i gällande bestämmelser rörande flyttning från en församling till en annan, synes uppenbart, att det förfarings sätt, som enligt nämnda bestämmelser skall tillämpas, är behäftat med högst betydande bristfälligheter.

Dessa synas så att säga hava sin brännpunkt i den sedan lång tid tillbaka på den enskilde vilande skyldigheten att vid avflyttning från en ort till en annan själv uttaga och medföra sitt flyttningsbetyg. Klart är, såsom också av motionären påpekats, att ett dylikt förfarings sätt erbjuder åtskilliga tillfällen till missbruk exempelvis i form av raderingar i syfte att få eventuella anteckningar om mindre god frejd och dylikt uteslutna. Men framför allt förorsakas givetvis olägenheter ur beskattnings- och befolkningsstatistiska synpunkter därav, att en person under tiden från det flyttningsbetyget utskrivits från utflyttningsorten och tills det inskrivits i inflyttningsorten icke är någonstades i riket kyrkoskriven.

I detta samband torde dock böra framhållas, att vederbörande myndigheter särskilt i större landsortsförsamlingar icke alltid så som vederbör tillse, att de bestämmelser, som redan nu finnas, efterlevas, och att sålunda denna slapphet i sin mån orsakar, att dessa missförhållanden finnas till.

Vid övervägande av vilka åtgärder, som till undanröjande av de ifrågavarande missförhållandena lämpligen böra vidtagas, erbjuder sig osökt den utvägen att gällande bestämmelser rörande flyttningsbetygens överförande mellan församlingarne ändras därhän, att dessa betyg icke komma i allmänhetens händer, utan direkt översändas från pastorsämbete till pastorsämbete.

Motionären har i enlighet med de i motionen omförmälda sakkunnigas utlåtande föreslagit, att de flyttandes skyldighet att överföra flyttningsbetygen skulle utbytas mot skyldigheten att å pastorsexpeditionen i den församling, dit inflyttning skett, göra flyttningsanmälan.

Denna skulle ske skriftligt å blankett, som för ändamålet kostnadsfritt skulle tillhandahållas allmänheten å pastorsexpeditionen samt å landsbygden jämväl av kronobetjäningen, varpå anmälan skulle av pastor ofördröjligen översändas till pastorsämbetet i utflyttningsorten, som skulle hava att inom viss tid översända flyttningsbetyg.

Inom utskottet har jämväl ett annat med motionärens nära besläktat förslag framkommit. Enligt detta skulle anmälan om flyttning ske hos pastor i utflyttningsorten, där den flyttande tillhandahölles flyttningsblankett, som, vederbörligen ifylld, av den flyttande överlämnades till pastor i inflyttningsorten, varefter denne efterskreve utflyttningsbetyget.

I valet mellan dessa enligt utskottets mening var för sig användbara förfaringssätt har utskottet för sin del ansett sig böra stanna vid det senare, då genom tillämpning av detsamma helt visst större säkerhet vunnes för att de uppgifter om föregående kyrkoskrivningsort m. m., som erfordras för vinnande av ny sådan, bleve riktigt uppgivna. Erfarenheten har nämligen visat, att dylika uppgifter stundom endast med svårighet kunna erhållas av de enskilde och i alla händelser mycket ofta icke äro av den beskaffenhet, att pastor i inskrivningsorten, där ju enligt motionärens förslag blanketten skulle ifyllas, av dem finge de för pastors i utflyttningsorten avisering nödiga upplysningar så att den flyttande kunde i kyrkoböckerna uppletas.

Det torde tyvärr icke kunna undvikas, att vilketdera av nu nämnda förfaringssätt än bleve föreskrivet, prästerskapets redan nu avsevärda expeditionarbete skulle i någon mån komma att ökas. Dock är utskottet av den åsikten, att det inom utskottet framförda förslaget därutinnan erbjuder fördelar framför det av motionären förordade, då det nämligen, såsom ovan antytts, torde vara tydligt, att uppgifterna å en i utflyttningsorten, eventuellt med pastors biträde, ifylld blankett i betydligt färre fall skulle föranleda förnyad kommunikering med den inflyttade eller till förnyad skriftväxling för erhållande av korrekta uppgifter.

De förfaringssätt, som ovan berörts, kunna givetvis i regeln icke komma till användning i fall av utflyttning ur riket. Härutinnan torde således vid en kommande lagstiftning särskilda föreskrifter böra meddelas.

I detta samband vill utskottet framhålla, att bestämmelserna angående överföring av flyttningsbetyg torde böra kompletteras därhän, att pastor i församling, där inflyttningsanmälan bort ske men oaktat anmaning underlåtit, berättigas hos pastor i utflyttningsorten direkt rekvirera och utfå dylikt betyg för den försumlige. Jämväl torde böra komma under övervägande, huruvida icke nu gällande påföljder för ur-

aktlåten skyldighet att göra vederbörlig flyttningsanmälan borde skärpas. Den omständigheten att ifrågavarande skyldighet motsvaras av stora medborgerliga rättigheter torde berättiga att sådana strängare bestämmelser för framtiden komma att tillämpas. Då emellertid denna försumlighet stundom torde bero på okunnighet om vad som i här berörda avseende åligger envar medborgare och i alla händelser ett påpekande för den stora allmänheten om vikten och betydelsen av att ifrågavarande medborgerliga skyldigheter fullgöras torde motiveras av den okunnighet eller liknöjdhet, som i förevarande avseende så ofta kommit till synes, har utskottet i detta sammanhang även velat ifrågasätta, huruvida icke en kort sammanfattning av hithörande bestämmelser och dylikt borde införas i någon årgång av almanackan.

Såsom av motionären framhållits har förevarande fråga tidigare varit föremål för utredning och förslag utan att hittills hava föranlett någon mera ingripande åtgärd från Kungl. Maj:t. Utskottet har emellertid funnit de nu berörda olägenheterna så allvarliga, att utskottet icke förty funnit sig böra utan tvekan förorda, att åtgärder snarast vidtagas till desammas avlägsnande. Därtill kommer dessutom, att på senaste tiden inträdda förhållanden i särskild grad lära motivera en riksdagens framställning i ämnet. Det torde nämligen böra ihågkommas, att den medborgerliga skyldighet, varom här är fråga, numera motsvaras även av rätten till statspension, varigenom åter ställes betydligt större krav på en ordnad kyrkoskrivning än tillförne.»

Utskottet.

Utskottet instämmer med motionärerna däri, att betydande olägenheter äro förenade med stadgandet, att den, som flyttar från en församling till en annan, skall själv ombesörja överförandet av flyttningsbetyget. Såsom exempel på, varthän dessa olägenheter kunna leda, anföra motionärerna, att enligt uppgift från häradskskrivare och pastor en person vistats i en socken i 20 år utan att bliva kyrkoskriven och att i en annan socken en person trots 30-årig vistelse icke blivit »skreven». Sådana följder av uraktlåtenhet att inlämna flyttningsbetyg torde visserligen höra till sällsyntheterna, ty om det blir känt, att en person bor i en församling utan att där vara skriven, har pastor icke endast rättighet utan även skyldighet att avfordra honom betyg, och om han vägrar att inlämna sådant, kan saken anmälas för vederbörande myndighet; men även om missförhållandena på detta område jämförelsevis sällan

taga sig sådana uttryck, äro de dock så avsevärda, att de väl motivera en framställning i motionens syfte.

Utöver de olägenheter, som motionärerna framhålla i nu berörda avseende, vill utskottet fästa uppmärksamheten på, att det inträffat, att värnpliktige lyckats ett eller flera år undandraga sig värnpliktens fullgörande därigenom, att de uttagit sina flyttningsbetyg utan att sedan låta kyrkobokföra sig i annan församling.

De sakkunnige, som år 1910 till ecklesiastikdepartementet inlämnade sitt betänkande med förslag till förordning angående kyrkoböckers förande, framhöllo, att ifrågakvaranden missförhållanden tydligen icke kunde undanröjas på annat sätt, än att stadgandena rörande flyttningsbetygens överförande mellan församlingarna ändrades därhän, att dessa betyg icke komme i den flyttandes händer utan direkt översändes från pastorsämbete till pastorsämbete. Härvid kunde tre olika anordningar tänkas: att flyttningen anmäldes på pastorsexpeditionen i utflyttningsorten, att anmälan gjordes på expeditionen i inflyttningsorten, eller att båda dessa förfaringssätt tillämpades såsom alternativ. På förebragta skäl ansågo de sakkunniga den enda utväg, som därvid lämpligen kunde ifrågakomma, vara den, att varje flyttning anmäldes hos inflyttningsförsamlingens pastor, som sedermera hade att rekvirera flyttningsbetyg för den flyttande. På detta sätt skulle inom den tid, som för närvarande är fastställd för avlämnande av flyttningsbetyg, inflyttad person till pastor inlämna flyttningsanmälan. Flyttningsanmälan skulle verkställas skriftligen å blankett, som kostnadsfritt tillhandahölles å pastorsexpedition samt å landsbygden jämväl hos kronobetjäning. Inkommen flyttningsanmälan borde av pastor ofördröjligen översändas till pastorsämbetet i utflyttningsorten, som hade att inom åtta dagar genom posten till förstnämnde pastor avsända flyttningsbetyg, varvid den erhållna anmälan skulle återställas. Genom denna anordning av flyttningsanmälingarna ansågo de sakkunniga, att de missförhållanden, som följa med det nuvarande systemet, skulle försvinna.

I Göteborg har alltsedan 1883 den ordningen tillämpats, att, när en person flyttar från en församling till en annan inom staden, flyttningsbetyget överlämnas från den ena pastorsexpeditionen till den andra genom förmedling av mantalskontoret. Blir det sedan fråga om denna person, så kan man vara alldeles säker på att han är vederbörligen kyrkoskriven; han kan icke gå med betyget »på fickan». Därigenom vinnes den avsevärda fördelen, att personen i fråga icke kan »försvinna», han tillhör folkmängden i en viss församling, och man vet, vart man skall vända sig för att erhålla upplysningar om honom. Denna anord-

ning har sålunda visat sig nyttig, och det var därför icke något oväntat, att då vederbörande hade att yttra sig om det av de sakkunniga år 1910 uppgjorda förslaget beträffande kyrkobokföringen, Göteborgs domkapitel förordade det s. k. alternativet I i kommittéförslagets § 31, vilket torde nära överensstamma med här omnämnda i Göteborg redan tillämpade praxis på detta område. Förslaget stötte dock på starkt motstånd hos rikets övriga domkapitel och godkändes icke av Kungl. Maj:t. De invändningar, som från flertalet domkapitel framställdes mot ifrågavarande förfaringssätt, torde dock väsentligen ha dikterats av en säkerligen mycket överdriven fruktan för, att reformen skulle medföra betydligt ökade skrivgöromål för prästerskapet.

Utskottet är sålunda villigt erkänna det behjärtansvärda i motionärernas yrkande, vari för övrigt icke något uttalande göres till förmån för något bestämt förfaringssätt. Att allt bör göras för att få kyrkobokföringen så väl ordnad som möjligt, synes utskottet vara ett så mycket mera befogat krav, som svårigheter kunna uppstå för en person att erhålla statspension, om hans eventuella flyttning från en församling till en annan icke är kyrkobokförd på vederbörligt sätt. Utskottet får alltså i anledning av herrar *Lundgrens* och *Halléns* motion och första kammarens beslut angående herr *Rooths* motion i vad den rör förevarande ämne hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för avhjälpan av de olägenheter, som äro förenade med skyldigheten för de flyttande att själva ombesörja överföringen av flyttningsbetyg.

Stockholm den 13 april 1915.

På utskottets vägnar:

NILS HELGER.

Vid ärendets behandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Helger*, *Welin*, *Andersson* i Skrädene, *Andersson* i Milsmaden, *Stenudd* *), *Lingström*, *Hedström*, *Wikström*, *Rydholm* och *Hedlund*.

*) Icke närvarande vid ärendets justering.